

HRKD

Dr. Lorenz-Karall-Str. 23
7000 Eisenstadt

320

MARICA BANOVIĆ

NAPISAL
IVAN LJUBIĆ

//

NAKLADA HRVATSKIH NOVIN
BEČ

EX LIBRIS
Ludovici Mersich

Ljubic, Ivan
Marica Banovic

DR.GH / Lju

Sunce se je zakrenulo jur na zapadnu stran, ali vendar pali još nemilostivo na one, ki su se spravili uko kapele sv. Ivana u Rasporoku. Nij čudo! Prikčer su stoper bile Anine, a danas je rasporančki kiritof. Uko sv. Ivana su postavni lecetari i okretaljke, larma je da ugluhneš, i od „berkljov“, ki pišču, i od dice, ka okretaljke obraćadu i ka paliznu po konjih i kolesih. Čut je jače kriknut majku, ka opomene dite, ko se je preblizu postavilo „hučam“, a zdaleka dohaja glas plehene muzike i od gornjega i od donjega kraja. Na svih petih krčmah je danas muzika. Prez nije nij kiritofa. Spravilo se je ovde mnogo ljudstva. Rasporančka dica u stalnoj suprotivnosti s pajngerskom nagražaju se jedna drugoj, a oci njihovi i matere pozdravljaju se jedni druge kot dobri poznanci, po stanu, da si reču ku rič od litiije ili drugoga posla.

Najednoč dotěču dvi divojke k jednoj starijoj ženi ter jedna jur zdalekoga vikne:

„Zbogom, teta Katica!“ pak joj poda hitro ruku.

„No ko ča jur greš, Marica? Ko tu ne ćeš projt prez beloga! Agnjica, neka joj dat projt.“

Vsa prava pridržana.

Tiskara Hans Helbling, Karl Stekly, Wien XV.

„Moram, teta Katica! Ča će naša majka reć, kad bi došla piše po škurom. A ovo je zadnji železnički vlak.“

„No kad moraš, ko poj zbogom, ter mi daj vse vaše lipo pozdravit.“

„Hoću. Zbogom teta!“

Tete Katicke kćer Agnijica Zorić takne svoju ruku pod ruku sestrice Marice Banovićeve iz Vulkabroda, ter su pohitrile korake k štaciji. Obadvi su visoke, dobro zrašćene divojke. Vsaki će ali reć, da je lice Marice Banovićeve polag njegove pravilnosti i lipih črnkastih očiju, lipše i plemenitije nego Agnjičimo.

„Si ga vidila?“ pita Agnijica.

„Koga?“

„Toga Trajštofca, ki je s tobom večkrat tancal, kako je za tobom pete brusil? Ča kaniš njim počet?“

„Marko Juranić je vrli junak, ja bar nisam ništar čemernoga čula od njega, i paoriju će dostat ali znaš, da se meni ne dopada doma, a još manje u Trajštofu“, odgovori Marica.

„Ja znam, da ćeš si to još dobro premislit, Marica. Ne smi človik takovu priliku pustiti. Osebjuno, kot veliš, ako on ča ima.“

„Premislila sam si jur zdavno, Agnijica. Nemer jur dost dugo pohaja za manom. Kot sam rekla, on je vrli človik. Nij bedav, ali onako malo neokretan, nešikan je, prost. Govori vsenek nek od

gospodarstva, od krav i volov, pak od njihovoga junačkoga društva, a drugo ništ ne zna. Pak jako je strpljiv. Nemer ja ga znam dobro trpit, ar je miran junak, i od njega bi jedna znala imat vse, ča će nek, ali ja se bojim, da bi mi se to vreda zamirilo, a ča ću onda? Stugivat za divojačkom slobodom? Kad si jednoč zavezana uz muža, onda je jur vse zaman“, veli ozbiljno Marica, a po kratkom času nadoveže: „Ja si mislim, da bi u varošu još prije našla ono, ča si željim. Pak, vidiš i sama, kakov žitak imadu selski ljudi. Mučit se od rana do kasna, žena je muža rob, rodi mu ducu, a čim se mladja odaš, tim je čemernije, ar s tim prije spoznaš, da si prikovana s verugami za ovu hižu, za ovo selo, pak do smrti ne moreš jako nit van pogledat iz njega. A ja bi rada još malo užit moje divojačtvo.“

„Ja znam, da na selu nij dobro. Ali je li ćeš u varošu bolje najt, ja ne znam“, veli plaho Agnijica, i nagla rumenost ju polije po obrazu, samo ča Marica zbog svojega pašćenja toga nij opazila.

„Znaš ča, Agnijica? Ti sada služiš u Beču, pak nu mi na tvoj slobodni dan poglej kade za mesto. Kad krumplje znamemo, ću ja pojt u Beč služit, ako ne na duglje, onda bar prik zime. Doma ćedu po zimi moć i sami vse upravit. Bud ćeš mi pogledat za mesto?“

„Drage volje, ako si ti tako željiš. Nek jedno bih ti rekla: neka toga Marka odhitit od sebe. Kot veliš, je on dobar človik, pak premisli, da

u varošu vlada kadegod i veća nevolja, nego na selu.“

„Čemo viditi!“ reče Marica. Došle su medtim na štaciju pak si je Marica protakla u čekalnicu po hartu. Kad je s hartom došla van, jur se je vlak vozil u postaju.

„Zbogom, Agnjica, poglej mi ada za mesto, pak mi daj pozdravit toga tvojega Bečana“, vrago-ljasto namigne Marica Agnjici smijuć se, a i ova s neradostnim smihom na ustih odgovori Marici, ka je jur stupila na stepenicu vagona:

„Zbogom! Pisat ću ti, ako će najdem! Pozdravi vaše doma!“

Vlak se gane i po desetih minutah je jur Marica bila u Vulkabrodu, kade su ju velje na štaciji dočekale družice ter ju sprohodiše domom.

Mirno teče žitak na selu. Čim sunce od istoka počne proganjati noćnu škurinu zdižu se ljudi s svojih tvrdih ležajev i mrmļajuć jutarnju molitvu oblaču se hitro da još za dobe nakrmu blago, ter da još za hlada budu mogli čim već udelati. Kad zavoni na Zdravu Mariju, u većem delu gospodarstvom blago je u štali jur vreda spravno, nek ljudi se kripu skupnom molitvom i prvim ručenjem, a onda se razajdu, jedni na ovo a drugi na ono polje, da se muču, da se trudu s tom materom zemljom, ka je hrani i od zla brani. S kolikom ljubavom stariotac zapravlja jarke, spravlja vsaku žgрудicu zemlje na svoje mesto, na svoj lapat,

kot da čuti, koliko mora zahvaliti toj zemlji, da ga je hranila da mu je dala živiti, njemu i njegovim milim dragim, njegovoj dici i evo sada i unukićem, ki se onde na meji u travi igraju. Oh, Bože, stara si, majka zemlja, ali moć tvoja je vsaki dan nova, sveža, kad te ljudi imaju rado, kad s tobom zahajaju s ljubavom i pripoznanjem, da si ti po milosti Božjoj njihova mati, njihova hraniteljica, i samo s tobom sjedinjeni da moru ljudi biti srićni i zadovoljni.

Kad pak sunce pripeče, teško se dela u potu svojega obraza, ali seljak je naviknut na zimu i vrućinu ter i onda s radošćum posluje znajuć, da je sladak kruh, koga mu Bog blagoslovi. Po prostom obeđu se opet dela vse do mraka, jedni doma u kuhinji i škadnju, a drugi vani na polju. A kad pak zvezde prosvitu na nebeskom svodu, onda se trudan protegne seljak na svoju slamom nastrtu stelju ter se u njoj spočiva od truda prošloga dneva i ujača za delo dojdućega.

Nut tako teče jedan dan za drugim. Delo i delo i uvek nek delo. A ča ima seljak od toga? Svoj tvrdi žitak, uvek jednoličan, pun skrbi i gustokrat kanjlijvih nadjanjev, a malo preminjenja na bolje.

*

Velika maša je danas. Teplo sunce veselo rasvićuje daleki Snížnjak s ledenom njegovom kapom, u sunčanih trakih se bliska visoko na skalini